Omówienie form przypadków I deklinacji

I deklinacja

Liczba pojedyncza

— Rzeczowniki twardotematowe (oprócz zakończonych na г, к, х, ш, ж) w dopełniaczu l.p. mają końcówkę *-ы*; miękkotematowe i zakończone na г, к, х, ш, ж mają końcówkę *-и*

— W celowniku i miejscowniku rzeczowniki mają końcówkę *-е*

Wyjątek stanowią rzeczowniki z tematem zakończonym na *и* typu станция (tab. str. 36), które mają końcówkę -и np.: о школе, о девочке, о книге, ale о станции, об армии, о лекции

— W narzędniku l.p. rzeczowniki twardotematowe mają końcówkę -ой (школой)

— Rzeczowniki miękkotematowe mają końcówkę -ей, jeśli akcent pada na temat (бу́рей) i -ёй, jeśli akcent pada na końcówkę (землёй)

— Rzeczowniki o temacie zakończonym na ж, ч, ш, щ, ц w narzędniku mają końcówkę -ой, jeśli akcent pada na końcówkę, lub -ей, jeśli akcent pada na temat (patrz str. 33).

Liczba mnoga

— Dopełniacz I deklinacji nie ma końcówek (podobnie jak w języku polskim ногá — ног, рукá — рук

Jeśli w zakończeniach zbiegają się dwie spółgłoski, to między nimi występują ruchome „o'' lub „e"

овца — овец, сказка — сказок,
земля — земель утка — уток
ale парта — парт черта — черт

ruchome „o" po spółgłoskach twardych (z wyjątkiem ж, ш), ruchome „e" po spółgłoskach miękkich i ж, ш

ложка — ложек *ale* сосна — сосен, весна — вёсен

— Od rzeczownika сестра — dopełniacz l.m. сестёр

— Rzeczowniki zakończone w mianowniku l.p. na nieakcentowane -ня poprzedzone samogłoską w dopełniaczu l.mn. kończą się na miękką spółgłoskę

няня — нянь
яблоня — яблонь

Rzeczowniki zakończone w mianowniku l.p. na nieakcentowane -ня z poprzedzającą spółgłoską mają końcowe *н* twarde w dopełniaczu l.mn.

песня — песен,
басня – басен,
черешня — черешен,
спальня — спален

Zapamiętaj wyjątki:

барышня — барышень
кухня — кухонь
деревня — деревень

— Narzędnik l.mn. -ами, -ями: женщинами, нянями, ale детьми.

Deklinacja II
(Второе склонение)

Odmiana rzeczowników rodzaju męskiego na twardą i miękką spółgłoskę oraz na -й i rodzaju nijakiego na -o, -e, -ё (ие)

ODMIANA RZECZOWNIKÓW RODZAJU MĘSKIEGO NA TWARDĄ I MIĘKKĄ SPÓŁGŁOSKĘ ORAZ NA -й

Przypadki	Liczba pojedyncza				
M.	заво́д	конь	автомоби́ль	геро́й	музе́й
D.	заво́д-а	кон-я́	автомоби́л-я	геро́-я	музе́-я
C.	заво́д-у	кон-ю́	автомоби́л-ю	геро́-ю	музе́-ю
B.	заво́д	кон-я́	автомоби́ль	геро́я	музе́й
N.	заво́д-ом	кон-ём	автомоби́л-ем	геро́-ем	музе́-ем
Msc.	о заво́д-е	о кон-е́	об автомоби́л-е	о геро́-е	о музе́-е

Przypadki	Liczba mnoga				
M.	заво́д-ы	ко́н-и	автомоби́л-и	геро́-и	музе́-и
D.	заво́д-ов	кон-е́й	автомоби́л-ей	геро́-ев	музе́-ев
C.	заво́д-ам	кон-я́м	автомоби́л-ям	геро́-ям	музе́-ям
B.	заво́д-ы	кон-е́й	автомоби́л-и	геро́-ев	музе́-и
N.	заво́д-ами	кон-я́ми	автомоби́л-ями	геро́-ями	музе́-ями
Msc.	о заво́д-ах	о кон-я́х	об автомоби́л-ях	о геро́-ях	о музе́-ях

Uwaga! **Rzeczowniki o tematach zakończonych na ж, ш, ч,** i **ц** odmieniają się według wzoru **заво́д,** z wyjątkiem narzędnika l. poj. i dopełniacza l. mn. W narzędniku l. poj. występuje końcówka **-ом**, jeżeli akcent pada na końcówkę i **-ем,** jeżeli akcent pada na temat, np.: **ножо́м, отцо́м,** **това́рищем, па́льцем.** W dopełniaczu l. mn. rzeczowniki o temacie na **ж, ш, ч, щ** mają zawsze końcówkę **-ей,** a rzeczowniki o temacie na **ц** mają końcówkę **-ов,** jeżeli akcent pada na końcówkę i **-ев** jeśli akcent pada na temat, np.: **врачéй, отцо́в, па́льцев.**

ODMIANA RZECZOWNIKÓW RODZAJU NIJAKIEGO NA -o, -e, -ё

Przypadki	Liczba pojedyncza			
M.	сло́в-о	по́л-е	пла́ть-е	ружь-ё
D.	сло́в-а	по́л-я	пла́ть-я	ружь-я́
C.	сло́в-у	по́л-ю	пла́ть-ю	ружь-ю
B.	сло́в-о	по́л-е	пла́ть-е	ружь-ё
N.	сло́в-ом	по́л-ем	пла́ть-ем	ружь-ём
Msc.	о сло́в-е	о по́л-е	о пла́ть-е	о ружь-е́

Przypadki	Liczba mnoga			
M.	слов-а́	пол-я́	пла́ть-я	ру́жь-я
D.	слов	пол-е́й	пла́ть-ев	ру́ж-ей
C.	слов-а́м	пол-я́м	пла́ть-ям	ру́жь-ям
B.	слов-а́	пол-я́	пла́ть-я	ру́жь-я
N.	слов-а́ми	пол-я́ми	пла́ть-ями	ру́жь-ями
Msc.	о слов-а́х	о пол-я́х	о пла́ть-ях	о ру́жь-ях

ODMIANA RZECZOWNIKÓW RODZAJU ŻEŃSKIEGO NA **-ИЯ** I RODZAJU NIJAKIEGO NA **-ИЕ**

Przypadki	Liczba pojedyncza	
M.	ста́нци-я	зда́ни-е
D.	ста́нци-и	зда́ни-я
C.	ста́нци-и	зда́ни-ю
B.	ста́нци-ю	зда́ни-е
N.	ста́нци-ей	зда́ни-ем
Msc.	о ста́нци-и	о зда́ни-и

Przypadki	Liczba mnoga	
M.	ста́нци-и	зда́ни-я
D.	ста́нци-й	зда́н-ий
C.	ста́нци-ям	зда́ни-ям
B.	ста́нци-и	зда́ни-я
N.	ста́нци-ями	зда́ни-ями
Msc.	о ста́нци-ях	о зда́ни-ях

Omówienie form przypadków II deklinacji

1. Nazwiska rosyjskie na -ов, -ев, -ин odmieniają się jak rzeczowniki II deklinacji zakończone na twardą spółgłoskę, ale w narzędniku mają przymiotnikową końcówkę -ым. Natomiast w liczbie mnogiej odmieniają się jak przymiotniki twardotematowe (z wyjątkiem mianownika).

	L.p.	L. mn.	L.p.	L. mn.
M.	Петров	Петров**ы**	Тургенев	Тургенев**ы**
D.	Петрова	Петровых	Тургенева	Тургеневых
C.	Петрову	Петровым	Тургеневу	Тургеневым
B.	Петрова	Петровых	Тургенева	Тургеневых
N.	Петров**ым**	Петровыми	Тургенев**ым**	Тургеневыми
Msc.	о Петрове	о Петровых	о Тургеневе	о Тургеневых

2. Rzeczowniki r. męskiego w mianowniku liczby pojedynczej nie mają końcówki.

W rzeczownikach o temacie zakończonym na grupę spółgłosek w mianowniku występuje ruchome „e", „o", które zanika w pozostałych przypadkach: камень — камня, отец — отца.

Uwaga! Jeżeli *e* ruchome występuje w mianowniku przed -й, to we wszystkich przypadkach zależnych piszemy rozdzielający znak miękki np.:

соловей, соловья, соловью
муравей, муравья, муравью

3. W dopełniaczu liczby pojedynczej zazwyczaj jest końcówka -а (-я). Przy określaniu części całości występuje końcówka (-у, -ю)
np.: урожай чая ale: выпить стакан чаю
много сахара ale: килограмм сахару.

4. W celowniku liczby pojedynczej występuje końcówka -у (-ю). W języku polskim -owi (rzadziej -u)

сын — сыну
брат — брату
отец — отцу
карандаш — карандашу
гость — гостю

5. W bierniku l. p. rzeczowniki żywotne mają formę równą dopełniaczowi, a nieżywotne — mianownikowi.

6. W narzędniku liczby poj. końcówki rzeczowników na ж, ч, ш. щ, ц zależą od akcentu

akcent na temacie — końcówka -ем
akcent na końcówce — końcówka -ом

врач — врачóм	лáндыш — лáндышем
нож — ножóм	стóрож — стóрожем
кольцó — кольцóм	пáлец — пáльцем

Samogłoska *е* w akcentowanej końcówce przechodzi w *ё*
словарь — словарём

7. W miejscowniku zazwyczaj końcówka -е .

Niektóre rzeczowniki r. męskiego po przyimkach *в, на* przybierają oboczną końcówkę -ý, -ю́ zawsze akcentowaną.
Msc. гулять в садý говорить о сáде
в лесý о лéсе

Rzeczowniki na -ие, -ий w miejscowniku mają końcówkę **и**
Msc. гений — о гении, санаторий — о санатории
здание — о здании

Liczba mnoga

MIANOWNIK

1. Niektóre rzeczowniki rodzaju męskiego przybierają w mianowniku l. mn. końcówkę -á, -я́ (zawsze akcentowaną) zamiast typowej -ы, -и.

Do najczęściej używanych należą:

áдрес — адресá	глаз — глазá
бéрег — берегá	дом — домá
вéчер — вечерá	лес — лесá
гóрод — городá	пóезд — поездá

го́лос — голоса́
ла́герь — лагеря́
до́ктор — доктора́
но́мер — номера́
учи́тель — учителя́
ма́стер — мастера́

2. Niektóre rzeczowniki r. m. i nijakiego przybierają końcówkę -ья:

брат — брат**ья**
сын — сынов**ья**
друг — друз**ья**
лист — лист**ья**
коло́с — колос**ья**
де́рево — дерев**ья**
крыло́ — крыл**ья**
перо́ — пер**ья**

3. Nieliczna grupa rzeczowników w mianowniku przybiera dwie formy:

зуб ↗ зу́бы (zęby) ↘ зу́бья (tryby)
мех ↗ меха́ (miech kowalski) ↘ меха́ (futra)
цвет ↗ цветы (kwiaty) ↘ цвета́ (kolory)
лист ↗ листы́ (arkusze) ↘ ли́стья (liście)
хлеб ↗ хле́бы (chleby) ↘ хлеба́ (zboża)

4. Nazwy istot młodych z przyrostkiem -онок, -ёнок w liczbie mnogiej występują z przyrostkiem -ата -ята

медвежо́нок — медвежа́та
гусёнок — гуся́та
волчо́нок — волча́та
тигрёнок — тигря́та
ребёнок — ребя́та
цыплёнок — цыпля́та itp.

5. Rzeczowniki r. męskiego zakończone w mianowniku na *-анин, -янин* przybierają końcówkę *-е*

гражд**ани́н** — гра́ждане
горож**а́нин** — горожа́не
север**я́нин** — северя́не
варшав**я́нин** — варшавя́не
крест**ья́нин** — крестья́не
Rodzaj nijaki
— końcówki -а, -я: поля, облака
— końcówka -и: яблоки, уши, колени